

Obresti hranilnih vlog.

Z novim davčnim zakonom je vpe-
ljan tudi rentni davek. Ta znaša 8%
od obresti hranilnih vlog. Kdor bi
torej dobil 100 Din obresti na leto,
mora plačati 8 Din davka. To velja za
vloge v bankah in raznih hranilnicah,
ki niso zadruga. *Vse posojilnice, ki
so zadruga, pa so tega davka opro-
ščene in vsi vlagatelji pri zadru-
gah dobe polne obresti brez odbitka.*
Obrestna mera je pri naših kmet-
skih hranilnicah in posojilnicah neizpre-
menjena in se vlagateljem nič ne od-
trga. To smo morali povedati, ker se
nekateri motijo in mečejo vse v en
koš.

Zgled, kako naj bi ne bilo.

Nekje na Slovenskem so imeli za-
družno mlekarino. Njen okoliš je tako
velik, da bi mogli dobiti dnevno do
1500 litrov mleka na dan. Take mle-
karne se lahko lepo razvijejo, kot
kaže izkušnja. Tudi ta bi imela lahko
lepo bodočnost. A radi nekaj ubogih
par so jo ljudje, ki jim je bila name-
njena, prisilili, da je prenehala z de-
lovanjem. Prišli so posamezniki, ki
so kupčevali z mlekom, in plačevali
mleko malo dražje kot zadruga, pa
so se ljudje polakomnili tistih par.
In konec? Dotičniki so jih osleparili
in niso nazadnje mleka plačali. Iz-
gubljenih je v vsej župniji preko sto
tisoč dinarjev. Druga posledica pa je,
da pride čas, ko mleka ni kam oddati.
Tako si ljudje včasih sami škodujejo,
ker manjka smisla za skupno delo.
Res je za skupno delo treba nekaj žr-
tev, treba prenesti nekaj sitnosti,
toda nazadnje ima vendarle skupnost
in posameznik korist. Naš kmet bo
doživel boljše čase le na podlagi skup-
nega dela za napredek. Načelo: vsak
sam zase, naj izgine iz kmet-
skih hiš.

Dipl. agr. A. Jamnik:

Zivinsko zavarovanje.

Čim bolj oblasti pospešujejo živi-
norej, čim plemenitejše živali kmet
redi, tem večji in za malega človeka
*tem usodnejši je z rejo združen ri-
siko.* Malemu in najmanjšemu posest-
niku z izgubo že enega samega živin-
četa nastaja tako velika gospodarska
škoda, da ga lahko resno spravi iz
ravnotežja.

Tej nepriliki se rejec more izog-
niti z zavarovanjem. Sicer so že v
starih časih obstojale razne krajevne,
prostovoljno med rejci dogovorjene
ustanove, ki so oškodovancu vsaj to-
liko pomagale, da so odzemale po
*zmerni ceni meso v sili zaklanih ži-
vali,* vendar tako zavarovanje moder-
nejšim razmeram že sto let več služiti
ne more.

Drugod, v kmetijsko in zlasti ži-
vinorejsko naprednejših državah ob-
stoje *prave živinske zavarovalnice,*
bodisi na vzajemni podlagi, bodisi
privatne akcijske zavarovalne družbe,
ki v slučaju nastale škode *dajejo
oskodovancu denarno odškodnino po
eno do tri četrtine ali celo štiri petine
od zavarovane, o.d.n. cenjene vrednosti.*

Na ta način *postaja reja visoko-
vrednih, plemenitih čivali manj ri-
skantna,* stalnost živinorejca je goto-
vejša, *vstred pogina živali manjkajoči
kapital se rejcem pri dobrem zavarova-
vanju takoj nadomesti,* s čimer se pre-
prečuje nastajanje kapitalnih vrzeli
in se *izbегne potrebi zadolžitve.*

Poleg vsega tega se zlasti z kuž-
nim zavarovanjem posebno pospešuje
razvoj veterinarstva, izboljšanje zdrav-
stvenega stanja, s pobijanjem kug pa
posebno *izvozna prostost in dobro
znovnevanje,* kar oboje je pač najvaž-
nejšega praktičnega pomena za vsa-

kega živinorejca in prav za prav *prvo gospodarsko vprašanje*.

Vsak rejec uvideva danes nujno potrebo zavarovanja živine. Dobrih zavarovalnih možnosti pa je malo in še te kar jih je, so pri nas razmeroma zelo drage, posebno za malega človeka.

Z ozirom na to je pripravil ljubljanski obl. odbor ustanovitev živinske zavarovalnice, ki naj družijo vse prednosti živinskega zavarovanja, obenem pa naj bo zavarovanje kolikor mogoče poceni.

Zakaj je pridelovanje okopavin pri nas tako drago?

Na to vprašanje je kaj lahko odgovoriti: Zato, ker jih nepravilno sadimo in sejemo, puščamo pregosto rasti, jih preslabo oskrbujemo in vse delo pri njih izvršujemo ročno. Znano pa je vsakemu kmetovalcu, da je ročno delo vedno najdražje.

Mi moramo torej vse okopavine: koruzo, krompir, peso, korenje, repo sejati ali saditi bolj na redko, da se lahko razvijajo in dajo več pridelka. Razen tega jim moramo pridno okopavati, kajti te rastline zahtevajo ne samo močne, dobro zagnojene zemlje, ampak tudi rahle in čiste plevela. Zato je pa treba mnogo dela. Ker pa ročno delo zelo podraži obdelovanje, ga moramo čim največ nadomestiti z prežno živino, s stroji.

Ročno delo je tisto, ki največkrat ovira našega kmeta, da ne more pravočasno okopati in opleti okopavine, bodisi da ne dobi delavcev, ali pa da nima sredstev, da bi jih najel. Posledica so pa slabi pridelki in zguba v gospodarstvu. To si lahko zboljša, če nadomesti kolikor mogoče ročnega dela z delom s stroji in vprežno živino, kajti z enim strojem, eno vprežno živino in eno delavno močjo se izvrši ravno toliko dela kakor z desetimi delavci. To je vredno vpoštevanja. Tudi se ne sme izgovarjati, češ, okopalnik mi je predrag. Tistih

800—900 Din, kar stane, jih bo z njim dobil vrnjenih že v dveh letih.

Vendar zahteva strojno delo tudi primerno pripravljeno zemljo in setev. Vzemimo tu samo pletev, okopavanje in osipavanje navedenih rastlin. Večinoma se vrši to delo v Sloveniji z ročnim orodjem. In vendar kako lahko je to delo z okopalnikom, planetom in osipalnikom. Res, da se je to orodje v zadnjih letih začelo pri nas še precej širiti, toda še vedno prepočasi. Vzrok temu je nepravilno obdelovanje zemlje na ozke kraje ali ogone, neenakomerna setev ali saditev in preozke brazde, oziroma vrste rastlin.

Če hočemo torej uporabljati navedene stroje, moramo že pri pripravi zemlje za setev oziroma saditev odpraviti ozke kraje in zorati zemljo na ploh ali na ravno. Dalje moramo rastline saditi oziroma sejati v ravne vrste tako daleč narazen, da gre lahko mednje okopalnik in osipalnik. Setev koruze lahko izvršimo s posebnimi sejalnimi stroji, pri katerih uredimo vrste tako narazen, kakor to želimo. Najprikladnejša razdalja vrst pri koruzi je 70—75 cm, pri krompirju 50 cm in pri pesi 45 cm. To so navadne mere, pri katerih prav lahko obdelujemo okopavine s planetom in vprežno živino tolikokrat, kolikor je to potrebno, in tako dolgo, dokler rastline ne prerastejo zemlje.

Nujno je torej pripraviti vsem tistim, ki hočejo obdelovati okopavine z okopalniki, da že pri spomladni pripravi zemlje na to mislijo.

Občinske naklade na meso

Nič novega niso te naklade, ki jih pobirajo sedaj občine kot samostojne davščine. Tako se namreč imenujejo zato, ker so jih pobirale občine v prejšnji državi kot doklade k državnemu užitninskemu davku (nemški se je imenoval: Verzehrungssteuer). Tedaj je namreč pobirala tudi država svoj davek na meso, ki je bil v naši državi odpravljen. Občine seveda do-

hodkov iz prejšnjega naslova niso mogle pogrešati, zato se jim je dovolilo po prevratu pobirati posebne — tako zvane samostojne občinske naklade na meso. Da bo javnost na jasnem o obdavčenju, naj nastopne vrstice pripomorejo k temu. Ponekod se širijo namreč popolnoma neutemeljene vesti in zmešani pojmi glode obdavčenja mesa z občinskimi nakladami.

Te vrste davščina spada med tako zvane »konsumne davščine«, po naše »davščine od použitia«, torej na užitninske predmete, ki se použijejo v občini — prav tako, kakor davščine na pijače. Razlika je le ta, da davščina na meso konsumenta ne more prav nič zadeti, ker je po sebi tako neznatna, da je dotični, ki kolje živino, niti ne more prevaliti na onega, ki meso kupuje in uživa. Običajne občinske naklade so: po 25 Din od vola, po 15 Din od telet in prešičev, in po 5 Din od drobnice. Vzemimo, da tehta meso vola (seveda s kostmi, saj prodaja mesar tudi kosti!), kakih 250 kg. Koliko pa se pozna pri tem naklada 25 Din, ki jo plača v javno občinsko korist mesar? Izračuna lahko vsak sam, tudi mesar, ki trdi sicer, da ima povsod izgubo, ki pa le zadovoljno živi od izgube in ki ga tudi občinska naklada ne bo vrgla s sedla. Saj ne plačuje več državnega užitniškega davka, ki ga skupno s tedanjo občinsko doklado sedanja občinska davščina glede na valutno relacijo niti ne dosega.

To se mi je zdelo potrebno povedati ne le našim gospodarjem, marveč tudi gospodinjam, da ne bodo morda mislile, češ, tudi one so prizadete, ker da bodo morale meso dražje plačevati zato, ker je uvedla občina naklado na meso. Mesarji glede na cene živine — te cene padajo, to ve vsak! — niso upravičeni niti za ficek povišati cene mesu radi občinske naklade.

Še eno abotnost naj pribijem ob tej priliki. V neki občini je sklenil novi občinski odbor, da uvede na-

klade na meso (t. j. na zakolj živali, ki se použijejo v občini). Naklada doslej v občini še ni bila uvedena. Takoj so zagnali nasprotniki iz demagoških nagibov hrup: Glejte, vsakdo in vsak zasebnik in gospodar, ki zakolje doma svojega pujsa, bo moral plačati naklado. Lahkoverni Tomaži so res verjeli hujskačem ter jim nasedli. Sli so ter poklali repke iz svojih svinjakov še preden so jih doredili. Sedaj naj pa sami otepavajo ostanke korenja in repe. Prav jim bodi! Čemu pa verjamejo hujskačem.

Za vsakega pametnega pa je jasno: Z a s e b n i konsum ni obdavčen. Kar kdo zakolje in použije doma, od tega ne plača občinske naklade. Naklade se plačujejo le od p r o d a n e g a mesa, ki se použije v občini, pa naj kolje mesar ali pa gostilničar, ki prodaja meso gostom. Tudi zadnji ima pri tem svoj primeren dobiček. — F. K—n.

Alojzij Rant:

Kmet in radio.

Kmetje, delavci po deželi! Krajsajte si dolge zimske večer in nedelje z radiom. Ne morete si predstavljati, kako neizmerno boste zadovoljni, ko ga boste imeli v hiši. To vam bi potrdile stotine in tisoči naših kmetovalcev, ki radio že imajo.

Edino, kar vas utegne plašiti, je naročnina ali »davek«, kot se po deželi navadno imenuje in ki znaša 25 Din na mesec. Pomisli pa, dragi moj, da to še 1 Din na dan ni in za ta dinar poslušaj od 5 popoldne do 10 zvečer, ob nedeljah pa ves dan, in to najrazličnejša predavanja, tudi mnogo kmečko-gospodarskih, koncerte, petje, pskočno in pobožno glasbo, sv. mašo itd.

Gotovo mi bo sedajle marsikdo dejal: »Ja, če je tako, pozimi bi ga pa »naštimal«; poleti pa nimam časa poslušati; ob delavnih sploh ne, ob nedeljah pa rad malo počijem.«

Tudi to je mogoče. V smislu tozadevne uredbe si lahko kupiš radio-

aparati samo za zimo, sploh za kolikor časa hočeš. Ko pa pride poletje, n. pr. mesec junij ali julij, pa lepo ti aparat "popokaš", anteno seveda tudi snameš in hkrati s slusalkami ali zvočnikom vse skupaj neseš na domačo pošto ali pa v Ljubljano v radio trgovino in tam položiš radio, seveda proti potrdilu. — Tako si za vse poletje popolnoma prost. Ko pa pride mrzla zima ali že jesen, takole koncem septembra ali oktobra, jo pa mahneš na pošto ali kamor si že dal svoj radio spraviti in dobiš proti potrdilu svoj radioaparati nazaj, si ga spet daš montirati in stvar gre spet v redu naprej. Ko pride zahvalna nedelja, boš pa vesel zahvalil Boga, da ti je tvoje delo in trud skozi vroče poletje bogato poplačal in zdaj na zimo si pa spet privoščiš počitek, zabavo in izobrazbo ob radioaparatu.

Koliko časa in denarja bi si ljudje prihranili na ta način in koliko več zadovoljnosti bi prišlo v naš kmečki in delavski dom.

Obrnite se tedaj sami ali z dopisnico na: Radio prodajalno v Ljubljani, Miklošičeva c. 5 in boste najbolje postreženi in koncem koncev sami nad vse zadovoljni.

Deset let slovenske lesne trgovine.

Pod tem naslovom prinaša Trgovinski list izpod peresa g. dr. E. Rekarja daljši članek, iz katerega deloma povzemamo sledeče zanimive podatke:

»Ustanovitelji naše države so spoznali važnost naših gozdov in rudnikov ter so takoj ustanovili tudi samostojno ministrstvo za šume in rude. Izkazalo se je v teku 10 let, da je bilo to ministrstvo res potrebno, kajti vsa leta je bil les skoro najvažnejši izvozni predmet in je v letih slabe letine dajal državi največ tujega denarja. V teh letih je izdalo to ministrstvo mnogo važnih in potrebnih naredb za pogozdovanje goličav in za ohranitev

obstojećih gozdov. Ker se je pričelo navažati že v ljudskih šolah mladino k pogozdovanju, upamo lahko, da bo sedanja mladina spoznala važnost pogozdovanje goličav, kajti gozd je naraven zaklad vsakega in tudi najmanjšega posestnika, ako ga zna vzgojiti in primerno varovati.

Tekom 10 let se je uredila slovenska lesna trgovina in industrija ter je opaziti, da je ista v trdnih in dobrih rokah. Kar je bilo nezdravega, je odpadlo. Z zadovoljstvom moremo ugotoviti, da nikdar do ustanovitve naše države, lesna trgovina in industrija ni bila tako trdno v domačih slovenskih rokah, kakor ob desetletnici.

V teh desetih letih je imela slovenska lesna trgovina in industrija nekaj dobrih, toda še mnogo več slabih in nevarnih let. Med tem, ko je bil vzrok kriz prvih povojnih let padeč ali dvig dinarja, je bilo iskati vzrok lanske krize v pomanjkanju porabe lesa, ker so bile glavne vojne škode popravljene in je tudi inozemstvo, zlasti Italija, kot glavni uvoznik našega lesa, začela štediti. Šele sredi tekočega leta se je položaj na inozemskem trgu v Italiji, Grčiji in Francijiboljšal in vsi ostanki lanskega leta (1927) so našli kupca.

Leto 1928 končuje naša lesna trgovina in industrija z dobrimi izgledi za bodočnost, vendar pa je umestna gotova previdnost zlasti pri nakupu stoječega in okroglega lesa, kajti gotovo je, da so današnje cene pretirane in povzročene le vsled pomanjkanja suhega izvoznega lesa pri nas in drugod. Kakor hitro pa bo našaganega dovolj novega lesa pri nas in v drugih državah, pa bo zopet ponudba večja in današnje cene bodo morale popustiti.

Trajne težave, s katerimi se imajo boriti lesna trgovina in industrija, so: vsakoletno pomanjkanje vagonov, dodeljevanje vagonov, predragi železniški ležarinski prostori, prekratki nakladalni roki, slabe ceste in pri-

spevki za iste, previsoka bremena za socialna zavarovanja, predragi krediti td.

(Nato tolmači g. dr. Rekar trajne težave« podrobneje.)

Sklenjene nettunske konvencije pa dajejo enako kakor pred vojno, italijanskim državljanom pravico naseljevanja pri nas in jim dajejo iste pravice kakor jih imajo naši državljani. Kakor je znano, so imele pred vojno skoro vso lesno trgovino v naših krajih italijanske tvrdke, ki so imele pri nas svoja zastopstva.

Gotovo je, da se bo kmalu pojavil tu in tam kak zastopnik italijanske tvrdke, ki se bo naselil stalno.

Vsled tega bo treba, da si naši trgovci in industrije s solidnostjo (poštenim delovanjem) ohranijo dober glas in na ta način preprečijo pretečo jim nevarnost.

Nadaljne nevarnosti za lesno trgovino in industrijo je iskati še v pomanjkanju lesa v bližnji bodočnosti, ker se je v povojnih letih preveč sekalo, vsled česar se bo mogoče že prihodnje leto lesna produkcija precej skrčila.

Iz vsega tega sledi, da je sedanje povolno stanje lesne trgovine in industrije ogroženo od novih nevarnosti ter bo treba napeti vse sile, da se obrani slovenska lesna trgovina in industrija na stopnji, na kateri se nahaja in katera ji tudi pritiče.«

Denar.

g Cene tujega denarja (valut).
Dne 12. t. m. se je dobilo v Ljubljani za en ameriški dolar v denarju (bankovcih) 56,10 Din, za dolar v čeki 56,60, za kanadski dolar v denarju 56, kanadski dolar v čeku 55,50, za 100 francoskih frankov 217 Din, za 100 belgijskih frankov 150 Din, za 100 avstrijskih šilingov 800 Din, za nemško marko 13,52 Din, za 100 lir 295 Din, za holandski goldinar 22,50 Din, za funt šterling 275 Din, za argentinsko peseto 22,50 Din.

g Stalnost dinarja v letu 1928. De-

jansko se je začel dinar stabilizirati v polovici l. 1925. Zadnji dve leti je bil pa popolnoma stalen, tako da so njegove spremembe v Curihu znašale v l. 1927. samo dva centima, in v letu 1928. pa celo le 1,50 centimov. Na podlagi tega se lahko trdi, da je bil dinar najbolj stalna od vseh valut, kar jih notira na curiški borzi. — Najnižji tečaj dinarja v minulem letu je bil 9,125 švicarskih frankov in najvišji pa 9,14, na katerem se je držal le nekoliko dni začetkom leta. — Kakor se vidi iz tega, predstavlja dinar s svojim 1,5 centima razlike med najvišjim in najnižjim tečajem nekak mali rekord glede svoje stalnosti, ki pa ni bila niti zakonsko izvedena, kakor je to slučaj pri ostalih valutah.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. V zadnjih dneh je na ljubljanski blagovni borzi le malo ponudb za lago, posebno za pšenico, ker so se cene na ameriškem trgu učvrstile in je to vplivalo tudi na naš trg. Nekaj je tudi vzrok izredno huda zima, ki preprečuje dovoz blaga. Tako se je v Novem Sadu trgovala gornjebaška pšenica po 237,50—239 Din, kar pomeni znaten dvig v primeri s cenami zadnjih dni. Tudi la platska koroza se je dvignila od 292,50 Din na 297,50 Din, postavljena na Rakek. V splošnem je pa pri nas le malo kupcij, ker so se mlinci že prej založili. — Na ljubljanski borzi so notirale cene pri ponudbah: pšenica 80 kg težka 285—287,50 Din, za februar 287,50—290 Din, za marec 290—292,50 Din, za april 295—297,50 Din, za maj 297,50—300 Din; moška Og franko Ljubljana 420—425 Din, rž 72 kg 295—297,50 Din; koroza umetno sušena 310 Din, laplatska 315 Din, domača času primerno suha 295 Din; bački ječmen 71 kg 315,50—320 Din. — Zaključkov ni bilo.

g Tržišče z lesom. Nenavadno hudi mraz zadnjih tednov je povzročil znatno povpraševanje po drvah. Ker so pa zaloge suhih drv že izčrpljene, so

kupujejo tudi polsuhe in celo sveže. Naravno, da je temu primerno tudi cena porasla. Za izvoz se povprašuje živahno po bukovini, bodisi obrobjeni ali neobrobjeni. Največ tega blaga gre na Špansko. Tudi za bukove hlode je stalno povpraševanje in gre večinoma tega blaga na Sredozemsko morje. Grki se zanimajo za našo rezano smrekovino in jelovino, ker jim je naše blago po kakovosti in po ceni ugodnejše nego bosansko ali romunsko. Nizozemski trgovci povprašujejo po pragovih iz Slovenije v bukovini. V splošnem je lesni trg precej živahen in se cene držijo.

g Cene v letu 1928. Belgrajski »Privredni pregled« objavlja indeks cen v l. 1928. v veletrgovini. Cene so se v splošnem gibale v padajoči smeri. V januarju je znašal indeks cen 1616 (v letu 1914 — 100), potem je malo nazadoval do aprila na 1609, v maju pa poskočil zopet na 1620. V naslednjih mesecih je izredno padel in dosegel julija s 1511 najnižjo točko. V poznejših mesecih se je ponovno dvignil do oktobra na 1545, potem pa padel na 1523 v decembru 1928. — Najvišji je bil indeks januarja, najnižji pa julija. To je v zvezi z agrarnim značajem države, ker so poleti pridelki najcenejši, pozimi pa najdražji. — Povprečni indeks za 1928 je znašal 1566 točk, v l. 1927. — 1558, 1926 — 1527, 1925 — 1804. Iz tega se vidi stalnost v splošnem stanju cen v veletrgovini.

g Cene premoga. Povpraševanje po premogu je precejšnje, zato so tudi domači premogovniki polno zaposleni. Cene so ostale neizpremenjene in notirajo franko vagon, rudninska postaja: rudniki Trboveljske premogokopne družbe: kosovec 320 do 340 Din, kocke 300—310 Din, orekovec 260—270 Din, grahovec 180 do 185 Din, zdrob 100—140 Din; ostali rudniki: lignitast kosovec 110—140 Din, rjavi slab 225—235 Din, najboljši 340 Din tona. Nadrobna cena za tona je 440 Din, za vrečo 50 kg 30 Din.

Živina.

g Ljubljanski živinski sejem. Zadnji ljubljanski živinski sejem je bil slabo obiskan radi prehudega mraza. Na prodaj je bilo 21 konj, 30 valov, 18 krav, 11 telet in 9 prašičev za rejo. Od tega je bilo prodanih: 5 konj, 15 volov, 5 krav, 6 telet in 7 prašičkov. Cene so ostale neizpremenjene: Voli I. po 8.50 Din, II. 7.50 Din, III. 6.50 Din; krave debele 5—6 Din, klobasarice 3—3.50 Din; teleta 10—11 Din za kg žive teže. Konji in prašički za rejo so se plačevali po kakovosti in velikosti.

g Zagrebški sejem. Cene za živino na zagrebškem sejmu so bile te-le: voli I. 8—9 Din, II. 6.50—8 Din; biki 6—7 Din; krave klobasarice 4—5 Din; domači pitani prašiči 14—15 Din, do 1 leta 9.50—10.50 Din, nad 1 letom 12—14 Din, prašički za rejo komad 100—200 Din.

g Živinski sejem v Karlovcu. Plačevali so se: voli 6—9 Din; biki 7 do 8 Din; krave 4—8 Din; junci 6—8 Din; teleta 10—14 Din; debeli prašiči 13—18 Din, mršavi 10—13 Din za kg žive teže; prašički za rejo komad 75—170 Din; koze 70—120 Din; konji 400—4500 Din.

Razno.

g Kožni sejm sv. Neže bo 21. t. m. v pondeljek v prostoril ljubljanskega velesejma. Na ta sejm, na katerem se bodo prodajale kože divjačine, pride mnogo inozemskih kupcev, ki bodo precej dobro plačevali blago. »Divja koža« ima zbranega že mnogo dragocenega blaga, ki ga bo postavila na dražbo. Čimveč bo kož, tem ugodnejše cene bodo dosežene. Kože se sprejemajo do 20. t. m. opoldne.

g Pridelek hmelja v naši državi je v letu 1928 znašal na 9000 ha 62 tisoč meterskih stotov, v letu 1927 pa le 38.000 stotov. Od gorenje količine odpade na Vojvodino 38.000 met. stotov, na Slovenijo pa 25.000 stotov. Do 31. decembra 1928 je Vojvodina

izvozila 540 vagonov; od teh je šlo v Češkoslovaško 40%, v Nemčijo 50% in 1% v Francijo in Belgijo. Zaloge znašajo v Banatu in Bački 15.000—16.000 stotov, v Sremu pa 5000—6000 stotov.

g **Prepoved prodajanja vžigalnikov in kamenčkov za vžigalnike.** Na podlagi zakona o monopolskem posojilu je upravni odbor monopolske uprave prepovedal od 1. t. m. prodajo vžigalnikov in kamenčkov za vžigalnike. Te smejo v bodoče prodajati samo osebe, ki imajo tozadeveno dovoljenje od uprave monopolov. Ta dovoljenja se bodo dajala le prodajalcem tobaka in zlatarjem in draguljarjem (samo za vžigalnike iz zlata, srebra in platine). Vsi oni, ki prodajajo vžigalnike in kamenčke, morajo do 1. marca prijaviti pristojnim finančnim kontrolam količino vžigalnikov in kamenčkov. Špeciialna dovoljenja za prodajo bo izdajala uprava monopolov proti taksi 25 Din

g **Zadružništvo v naši državi.** Glavna zadružna zveza v Belgradu je izdala statistiko zadružništva v Sloveniji, Hrvatski in Srbiji, ki nam jasno kaže, kako so ostale pokrajine v razvoju zadružništva daleč za Slovenijo. Število zadrug in zadrugarjev je naslednje (v oklepajih je navedeno povprečno število zadružnikov v eni zadrugi):

	štev. zadrug	štev. zadružnikov	
V Sloveniji	425	133.500	(315)
v Hrvatski	479	83.350	(174)
v Srbiji	833	47.360	(57)

Čeprav je število zadrug v Hrvatski in Srbiji večje, je število zadružnikov v Sloveniji neprimerno večje kakor v drugih pokrajinah. Tudi glede vlog jih Slovenije znatno nadkriljuje. Hranilne vloge so znašale koncem leta 1927:

	skupne vloge	povpr. član
v Sloveniji	995.7 milj. Din	7318 Din
v Hrvatski	109.0 „ „	1309 „
v Srbiji	42.8 „ „	903 „

g **Ukinjenje skrajšanega nakladalnega in razkladalnega roka na že-**

leznicah. Ker so zaradi zasneženih cest nastale v dovozu blaga na železniške postaje, odnosno v odvozu težke razmere, ki onemogočajo nakladanje in razkladanje v skrajšanem šesturnem roku, je dala direkcija železnic v Ljubljani postajam nalog, da se od 8. t. m. dovoljuje 24 urni nakladalni in razkladalni rok. Dosedaj je bil namreč v veljavi le šesturni rok.

g **Carine prost uvoz plugov.** Finančni minister je izdal odredbo, po kateri ej do 31. marca 1929. leta dovoljen carine prost uvoz kompletnih plugov. Ta oprostitev od plačanja carine velja samo za kompletne pluge v smislu tar. post. št. 552, točka 1., carinske tarife in ne za dele plugov v smislu iste tarifne številke točka 2 a in 2 b.

Fran Erjavec, Kmetijsko vorašan'e v Sloveniji.

Manjkala nam je taka knjiga, kajti nismo imeli spisa, iz katerega bi črpali vsaj površne statistične podatke o našem kmetijstvu. Naš znani pisatelj pa je tu zbral toliko gradiva, kakor ga nikjer ne najdemo. Sicer ta statistični material ni še popoln, kakor pisec sam poudarja, toda kako težko je dobiti natančne podatke pri naši tako površni državni statistiki, ve le tisti, ki je imel s tem opraviti. Sedaj imamo vsaj spis, v katerem si lahko poiščemo marsikatero statistične podatke, ki bi nam drugače ne bili na razpolago.

Drugo važno poglavje obravnava vzroke in posledice krize našega kmetijstva, ki obstoji v pomanjkanju zemlje, v zastarelem kmetovanju in v splošno slabi državni gospodarski politiki.

Nadalje navaja pisatelj nova pota, ki bi naj zboljšala stanje slovenskega kmeta. Posestne reforme so predvsem zapopadene v agrarni reformi. Toda kmetijsko veleposestvo je v Sloveniji, izvzemši Prekmurje, tako malo zastopano, da ne more pomagati našemu kmetijstvu, ampak kvečjemu še

uničiti tisto srednjo posest, ki je tako važna za napredek v kmetijskem obdelovanju. Da je pa umno kmetovanje v stanu znatno zvišati pridelke zemlje, to je brez dvoma glavni moment, ki prihaja tu v poštev. Toda v tem pogledu se ne da vsega doseči s podporami iz javnih sredstev, ampak predvsem potom samopomoči, ki jo pisatelj prav umestno poudarja.

Knjižica obsega 110 strani in stane 25 Din. Izdala jo je Jugoslovanska kmetijska zveza in se jo dobi v vseh knjigarnah. Priporočamo jo vsakemu, ki se zanima za naše kmetijsko vprašanje, da si jo nabavi in dobro prouči.

Narodna enciklopedija.

V zadnji dobi so izšli zopet trije zvezki tega monumentalnega dela, in sicer 31., 32. in 33., ki obravnavajo besede od Sveta Gora do Trošarina. Narodna enciklopedija srbsko-hrvatsko-slovenska obravnava vse besede i imena krajev, mest, moč in predmetov, ki imajo kako zvezo z zgodovino, kulturo, gospodarstvom in ozemljem Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato najdemo tudi v teh treh zvezkih zbranega mnogo zanimivega gradiva iz vseh polj vede jugoslovanskih narodov. Da smo v tem delu precej upoštevanji tudi Slovenci, je naravno in nam pričajo številni podatki, od katerih tu nekatere navajamo.

Iz zgodovine nas zanima najbolj potok svetovne vojne, ki je opisan na 28 straneh. Iz zemljepisja bomo radi čitali o slovenskih krajih, kakor so: Sveta Planina pri Zagorju, Sentjanž na Dol., Sentvid nad Ljubljano, Šmarna gora, najbolj posečana izletna točka Ljubljancanov. Šoštanj, Talmir, zdravilišče Topolštica, Trbiž, Trbovlje in naš očak Triglav. Tudi o naši kulturi in gospodarstvu je dobro, da se poučimo. To nam nudi beseda »škole v državi S. H. S.«, pod katero je podrobno opisano vse naše šolstvo. Stampa jugoslovanska nam poda sliko našega časnikaštva; što-

kavski dialekt zavzema največji del srbohrvatskega jezika; slovenski tabori so posebno važni za narodno probujenje Slovencev; trgovinska politika nam poda sliko ene panoge našega narodnega gospodarstva; trošarina nam pove, kako se je ta davščina razvijala; svetljenje opisuje razvoj razsvetljave v posameznih delih naše države itd.

Marsikateri bravec »Domoljuba« se bo pa hotel poučiti o naših znamenitih možeh, ki so v teh treh zvezkih opisani. In našel bo tu pisatelje in pesnike: Luko Svetca, dr. Ivo Sorlija, dr. Ivana Tavčarja, dr. Lovro Tomana, dr. Josipa Tominška in Janeza Trdino; jezikoslovca: Stanisl. Škrabca in dr. Karla Štreklja; bibliografa dr. Janko Šlebingerja, geografa dr. Vinčo Šarabona, slikarje Janeza in Jurija Šubica, Saša Šantelja in Frana Tratnika, glasbenika in komponista narodne opere »Lepa Vida« Miroslav Širca — Risto Savin, političarja Frana Šukljeta in Terseglava ter znamenitega škofa Štrossmajerja.

Tudi iz kmetijstva je precej snovi. Opis svilarstva nam pove, da je ta panoga posebno razširjena v Južni Srbiji in Vojvodini ter donša tamošnjim krajem precej koristi. Svinjereja ali prašičereja je morda najdobitkanejša panoga naše živinoreje. Šiška-prašič je bilo prvotno plemo tudi v naših krajih. Štajerska kokoš je znana ne samo radi svoje nosnosti, ampak še bolj radi kopunov. Opisane so tudi tepke-hruske, traminac, trapistovski sir in mnogo drugega.

Lahko se trdi, da je v tem delu zbranega vsakovrstnega znanstvenega materijala, ki bo zanimal vsakega, ki vzame te zvezke v roke. Vsak zvezek stane samo 45 Din in se naročuje pri Bibliografskem zavodu v Zagrebu. To delo bi moralo biti v vsaki knjižnici zavednega Slovenca, ker mu nudi pojasnila o vsem življenju Srbov, Hrvatov in Slovencev.